

V Alabamě jsou zmrazená embrya po právní stránce dětmi

- CZ24 News | 25. února 2024

USA: Spadají tedy pod zákon o ochraně lidského života. Lékařům pomáhajícím ženám otěhotnět metodou asistované reprodukce to natolik komplikuje práci, že ji dočasně přerušili.

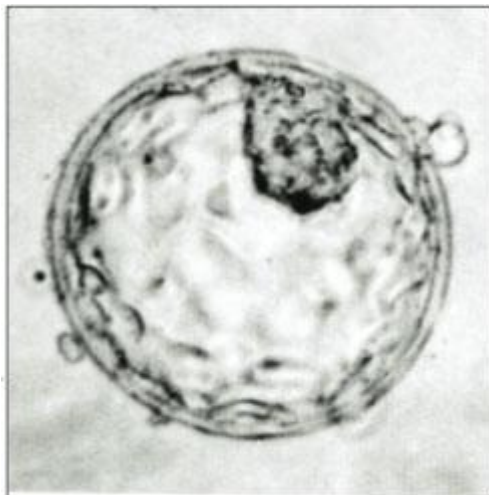
Krátce po prvním samostatném nádechu. Asi 4 procentům párů k podobnému balíčku ztělesněné touhy a štěstí dopomohou lékaři metodou IVF.

Jenom v České republice se počet žen žádajících o umělé oplodnění počítá na desítky tisíc ročně, přičemž trend je rostoucí (přes 35 tisíc v roce 2016 a 39 tisíc v roce 2019). U párů, kde k zákroku dospělou ženu mladší 40 let doporučí lékař, velkou část poměrně vysokých nákladů hradí zdravotní pojišťovna. Neplodnost se nejčastěji řeší metodou asistované reprodukce - oplodněním odebraného vajíčka „ve zkumavce“. Tento postup umožňuje také předejít narození dítěte s vážnou vrozenou nemocí, kterou by mohlo zdědit. Do dělohy se pak vloží embryo, jehož genom vadné mutace nenese. Příkladem je cystická fibróza, kdy oba zdraví rodiče jen přenášejí mutaci, kterou když potomek zdědí po matce i po otci zároveň, trpí touto závažnou, život zkracující chorobou.

Schéma blastocysty: z vnitřní vrstvy, embryoblastu, se vyvine nový človíček. Z vnější vrstvy, nazývané trofoblast, se vytvoří struktury potřebné k podpoře nového organismu. Kredit: Zachary Wilson / CK-12 Foundation, Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0

In vitro oplodnění se označuje zkratkou IVF (z anglického in vitro fertilization). U ženy se hormonálně stimuluje dozrávání více vajíček najednou, které se odeberou, ve zkumavce oplodní spermatem. Dvě, případně tři embrya v raném stadiu vývoje se pak po dvou až šesti dnech kultivace v laboratoři přenesou do dělohy. Případná zbylá embrya v raném stadiu vývoje - blastocysty, jež obsahuje asi 200 nediferenciovaných kmenových buněk, ale i neoplozená vajíčka (oocyty) se mohou speciální metodou označovanou jako vitrifikace (zde) bez poškození zmrazit na teplotu tekutého dusíku třeba pro případ neúspěchu při prvním pokusu o asistovanou reprodukci. Pro vitrifikaci embryí nebo oocytů se ale může rozhodnout žena, které kvůli akutnímu vážnému, například onkologickému onemocnění, není těhotenství doporučeno a je odůvodněná obava, že nemoc, nebo její léčba by mohla negativně ovlivnit vajíčka nebo proces ovulace. Případně i pro náhradní mateřství, které, pokud je právně i morálně odůvodnitelné a existuje možnost alespoň rámcově monitorovat další osud dítěte, není důvod ztracovat. Počty zmrazených embryí se například v USA počítá na statisíce, v ČR to odhadem může být o řád méně.

Pečeť sjednoceného soudního systému státu Alabama Kredit: Wikimedia Commons, volné dílo.

Evidentně ne všechna jsou implantována, aby se mohla vyvíjet v nového človíčka, zejména ne ta, u nichž byla potvrzena genetická predispozice k vrozené nemoci. Jestli vás v této chvíli ovládl nesouhlas a rozhořčení nad případným vyřazením zmražených blastocyst, zkuste se zde podívat na fotografii šestileté Hindy Rajabové z Gazy, jež byla uvězněna v autě se šesti mrtvými členy své rodiny. Nakonec musela zahynout nejen ona, ale také posádka záchranky, jež ji jela na pomoc. Kolik z nás je ochotno bojovat za práva lidských embryí, přičemž děsivé osudy dětí, které na rozdíl od shluku kmenových buněk intenzivně pociťují bolest, strach, hrůzu, žal, beznaděj, nás nechávají netečnými. Nebo dokonce je dělíme na ty soucitu hodné - izraelské, ukrajinské... a na ty, jež si to nezaslouží - palestinské, ruské... A nepochybuji, že i tato poznámka o dětech, jež za nic nemohou, mnohé rozhoří. Tož, naše vyšší mravní principy.

Lidská blastocysta s vnitřní buněčnou hmotou - embryoblastem (vpravo nahoře) a vnějším trofoblastem Kredit: J. Conaghan, Wikimedia Commons, volné dílo.

A zřejmě na ty se odvolali i soudcové Nejvyššího soudu státu Alabama, kteří 16. února 2024 rozhodli, že zmrazená embrya jsou rovnocenná dětem. V přesnějším znění jejich většinou hlasů schválený výrok odvolávající se na alabamskou ústavu, podle níž stát uznává práva nenarozeného dítěte, zní: "Nenarozené děti jsou dětmi... bez výjimky založené na vývojovém stadiu, fyzické poloze nebo jiných vedlejších charakteristikách". Soud zasedal na podnět tří párů, které chtějí žalovat alabamskou největší nemocnici spadající pod Alabamskou univerzitu, protože v důsledku technické havárie přišly o zmrazená embrya. Nyní je jasné, že spor s nemocnicí vyhrají. Samozřejmě, poškozené páry

procedury stály jistě dost peněz, času, nepohody při zákrocích a hormonální stimulaci před odběrem vajíček a za to jim jistě náleží vhodné odškodnění.

Soud svým rozhodnutím ale vytvořil precedens, který lékařům – zatím jen těm alabamským – svazuje ruce a celkem pochopitelně dočasně pozastavili úkony přímo spjaté s asistovanou reprodukcí. “Mrzí nás, že to bude mít dopad na snahu našich pacientů mít dítě prostřednictvím IVF,” stojí v prohlášení medicínské sekce Alabamské univerzity.

Je nutno dodat, že po 45letém období liberálního přístupu k právu ženy na potrat, právě Alabama schválila v roce 2019 jeden z nejpřísnějších a nejrepresivnějších zákonů v USA. Umělé přerušení těhotenství je ilegální i v případě znásilnění nebo incestu, výjimkou může být jen ohrožení zdraví matky. Nyní se pod zákon o ochraně lidského života dostala i zmrazená embrya, což pro lékaře, kteří se právě snaží pomoci naplnit touhu potenciálních rodičů po vlastním dítěti, představuje velký problém. Kdokoli je kdykoli může žalovat za vyřazení méně kvalitních nebo nevyužitých embryí z asistované reprodukce. Přitom nebýt této umělé metody oplodnění na světě by nežily statisíce zdravých dětí, po nichž rodiče natolik toužili, že podstoupili nákladnou, a ne zcela příjemnou terapii. Snad nové rozhodnutí Nejvyššího soudu státu Alabama se nestane vzorem pro další americké státy a nepřenesse se i přes Atlantik na „starý kontinent“.

Video: Jak funguje IVF

AUTOR: Dagmar Gregorová

[ZDROJ](#)